

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Výkladové obtíže § 66 odst. 1 ZOK

Ustanovení § 66 ZOK představuje důležitý nástroj ochrany věřitelů, avšak jeho textace vykazuje řadu nejasností. Diskusi vyvolává především propojení písmen a) a b) pomocí spojky „, a“, která otevírá otázku, zda jde o podmínky formulované kumulativně či na sobě zcela nezávisle. Možné výkladové nejjasnosti přitom zásadně ovlivňuje i skutečnost, zda insolvenční návrh podal sám dlužník, anebo šlo o věřitelský insolvenční návrh, k němuž dlužník přistoupil. Výklad je pro praxi zásadní, neboť určuje, kdy lze dovést v souvislosti s danou právní normou odpovědnost člena statutárního orgánu a kdy nikoli.

Právní rámec

Jak přehledně uvádí komentářová literatura[1], ustanovení § 68 ZOK ve znění účinném do 31.12.2020 zakotvující ručení členů statutárních orgánů v případě úpadku obchodní korporace, nebylo v praxi příliš využíváno. Insolvenční správci žaloby zpravidla nepodávali a věřitelé tak činili rovněž sporadicky. Nedostatkem byla nejenom roztržitost právní úpravy (viz § 62, § 63, 64 a § 68 ZOK ve znění účinném do 31.12.2020), ale také negativní aspekt spočívající v tom, že po zjištění úpadku dlužníka bylo umožněno, aby věřitelé vymáhali své pohledávky mimo insolvenční řízení individuálně, což mohlo vést k jejich zvýhodnění a faktickému obcházení kolektivního způsobu řešení úpadku a principu poměrného uspokojení.

Novela ZOK účinná od 1.1.2021 sjednotila dříve roztržitou právní úpravu odpovědnosti statutárních orgánů a vytvořila ucelenější mechanismus ochrany věřitelů v úpadkových situacích. Odpovědnost je nyní řešena komplexně v § 66 ZOK. Cílem změny bylo zavést nástroj, jehož prostřednictvím se insolvenční správce může domáhat doplnění majetku dlužníka přímo od členů jeho statutárního orgánu.[2] Koncept akcesorického ručení byl nahrazen přímou povinností plnit do majetkové podstaty. Vlivem uvedeného se z případného plnění mohou uspokojit všichni věřitelé a nikoliv jen konkrétní věřitel, který uplatnil své nároky z titulu ručení[3].

Skutkové podstaty

Odkazované ustanovení obsahuje dvě skutkové podstaty. Podle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK lze uložit na návrh insolvenčního správce povinnost vydat do majetkové podstaty získaný prospěch až za 2 roky zpětně členovi statutárního orgánu, který porušením svých povinností přispěl k úpadku obchodní korporace, pakliže již soud rozhodl o způsobu řešení úpadku. Insolvenční řízení musí být dle zákona „zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka“ (viz dále).

Podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK lze uložit na návrh insolvenčního správce sankci v podobě povinnosti poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace členovi statutárního orgánu, který porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace přispěl, jestliže již soud prohlásil na majetek obchodní korporace konkurs.

Dlužnický návrh

Smyslem účinné právní úpravy je motivovat odpovědné osoby, aby plnily povinnosti podle § 98 IZ, tj. podaly insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděly či při náležité pečlivosti měly dozvědět o úpadku obchodní korporace. Pokud insolvenční návrh podá (výlučně) věřitel, nemohou se odpovědné osoby již své odpovědnosti podle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK zprostit (při naplnění zbylých předpokladů odpovědnosti)[4].

Komplikace přináší situace, kdy insolvenční řízení iniciuje věřitel, avšak dlužník ještě před rozhodnutím o úpadku podá vlastní insolvenční návrh, tzn., že k prvotnímu insolvenčnímu návrhu ve smyslu § 107 odst. 1 IZ přistoupí.

Výkladem zákona *stricto sensu* bychom dospěli k závěru, že se přistoupením dlužníka automaticky vyloučí možnost aplikace následků obsažených v § 66 odst. 1 písm. a) ZOK. Takový přístup by byl nicméně příliš formalistický a odporoval by smyslu a účelu předmětné právní normy, nehledě na to, že by aproboval možné účelové jednání dlužníka učiněné s cílem vyhnout se zasloužené sankci.

Odborná literatura konstatuje, že přistoupí-li dlužník k věřitelskému insolvenčnímu návrhu před rozhodnutím o úpadku, neznamená to automatické vyloučení odpovědnosti podle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK. Nejprve je třeba zkoumat, zda lze považovat insolvenční návrh dlužníka za včasný a řádný, tj. podaný bez zbytečného odkladu poté, kdy obchodní korporaci vznikla povinnost jej podat podle § 98 IZ a zda byl návrh učiněn v souladu se zákonem, zejména § 104 IZ. Pokud přistoupení dlužníka k insolvenčnímu návrhu tyto podmínky naplní, měla by být sankce podle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK znemožněna.[5][6]

Nabízí se poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.3.2024, sp. zn. 29 Cdo 658/2024, v němž se dovolací soud zabýval výkladem předchozí právní úpravy. Ohledně slovního spojení „*insolvenční návrh jiné osoby než dlužníka*“ obsaženého v již neúčinném ustanovení § 62 ZOK uzavřel, že půjde o výlučně věřitelský insolvenční návrh a že účinky nebudou naplněny, pakliže se dlužník před rozhodnutím o úpadku stane dalším navrhovatelem. Dovolací soud odůvodnil svůj názor tím, že absence postihu kvůli přistoupení dlužníka k insolvenčnímu návrhu je „odměnou“ aktivity orgánů obchodní korporace a že jde i o to, aby tyto orgány neprotahovaly „spor o úpadek“ v obavě z možného postihu podle § 62 ZOK.

Domnívám se, že shora uvedený striktní přístup se po novele neuplatní - v tomto ohledu souhlasím se závěry odborné literatury, že je třeba zkoumat podmínky a okolnosti přistoupení dlužníka k insolvenčnímu návrhu. Stejně tak je nezbytné posoudit, zda se dlužník nesnaží účelově vyhnout zasloužené sankci za prodlení s plněním jeho zákonných povinností.

Výklad spojky „a“

Další nejasnost působí propojení mezi oběma písmeny v § 66 odst. 1 ZOK provedené za použití spojky „a“ a jí předcházející čárky. Vystává otázka, zda jsou podmínky obou skutkových podstat vymezeny kumulativně, anebo jsou na sobě nezávislé.

V komentářové literatuře byl vyřčen názor, že se pro uplatnění ustanovení § 66 odst. 1 písm. b) ZOK vyžaduje splnění obecných předpokladů odpovědnosti dle § 66 odst. 1 písm. a) ZOK a vedle toho je nutné splnění dalšího předpokladu v podobě rozhodnutí insolvenčního soudu o řešení úpadku obchodní korporace konkursem.[7]

Možné vodítko poskytl Městský soud v Praze, který se v rozsudku ze dne 24.10.2024, čj. 237 ICM 1546/2022-250 (MSPH 77 INS 6059/2021) zabýval otázkou výkladu § 66 ZOK, kdy žalovaní namítali, že nejsou splněny podmínky pro podání žaloby podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK, protože insolvenční řízení bylo zahájeno pouze na návrh dlužníka a nikoli na návrh jiné osoby. Žalovaní tedy tvrdili, že

předmětnou podmínku lze aplikovat i pro podání žaloby na doplnění pasiv podle § 66 odst. 1 písm. b) ZOK.

Insolvenční soud v rozsudku odkázal na důvodovou zprávu k zákonu č. 33/2020 Sb. a konstatoval, že zákonodárce poměrně jasně rozlišuje mezi žalobou na povinnost vydat prospěch z výkonu funkce a žalobou na doplnění pasiv. U první žaloby zákonodárce zdůrazňuje, že soud rozhodne o povinnosti člena statutárního orgánu vydat prospěch z výkonu funkce pouze v případě, že se jedná o insolvenční řízení zahájené k jinému než dlužníkovu návrhu. Naopak u žaloby na doplnění pasiv zákonodárce podmínku věřitelského návrhu nezmiňuje a jako jedinou podmínku týkající se insolvenčního řízení stanovuje, že úpadek dlužníka musí být řešen konkursem. Na tomto základě insolvenční soud uzavřel, že „pokud by tak zákonodárce zamýšlel stanovit podmínku věřitelského návrhu i pro žalobu na doplnění pasiv, učinil by tak v zákonném textu § 66 odst. 1 písm. b) ZOK výslovně, stejně jako tak učinil v § 66 odst. 1 písm. a) ZOK nebo by ji jako společnou podmínku pro obě žaloby uvedl v uvozujícím prvním odstavci ustanovení“.

Závěr

Ustanovení § 66 odst. 1 ZOK představuje silný nástroj ochrany věřitelů a mechanismus vymáhání odpovědnosti členů statutárních orgánů v úpadkových situacích. Jeho znění nicméně vyvolává výkladové nejasnosti, které budou pravděpodobně s konečnou platností vyřešeny až soudní praxí.

Mgr. Kateřina Kösslerová
Advokátka

KLB Legal, s.r.o., advokátní kancelář

Letenská 121/8
118 00 Praha 1

Tel.: +420 739 040 363
e-mail: info@klblegal.cz

[1] ŠUK, Petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 226, marg. č. 7–9.

[2] Důvodová zpráva k zákonu č. [33/2020](#) Sb., kterým se mění zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. [458/2016](#) Sb., a další související zákony.

[3] LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-10-27]. ASPI_ID KO90_2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

[4] LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-10-27]. ASPI_ID KO90_2012CZ. Dostupné >>> [zde](#). ISSN 2336-517X.

[5] ŠUK, petr. § 66 [Zvláštní povinnosti při úpadku obchodní korporace]. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; HAVEL, Bohumil; KUHN, Petr a ŠUK, Petr. Zákon o obchodních korporacích: komentář. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6.

[6] LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-10-27]. ASPI_ID KO90_2012CZ. Dostupné >>> [zde](#). ISSN 2336-517X.

[7] LASÁK, J., DĚDIČ, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., SKÁLOVÁ, J. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2025-10-27]. ASPI_ID KO90_2012CZ. Dostupné >>> [zde](#). ISSN 2336-517X.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporáční autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)